

PETFORM

“Arama-Üretim Sektörü Sorunlar & Çözüm Önerileri”

ALİ YILDIZEL

Arama ve Üretim Grubu Başkanı

Scout Toplantısı

Ankara, 21 Aralık 2016

PETFORM Hakkında

2000 yılında kurulan PETFORM, geçtiğimiz 16 yılda arama – üretim sektörü ve doğal gaz piyasasının gelişiminde özel sektör ile kamu kurumları arasında köprü rol oynamıştır.

PETFORM üyelerinin 2 ana faaliyet alanı:

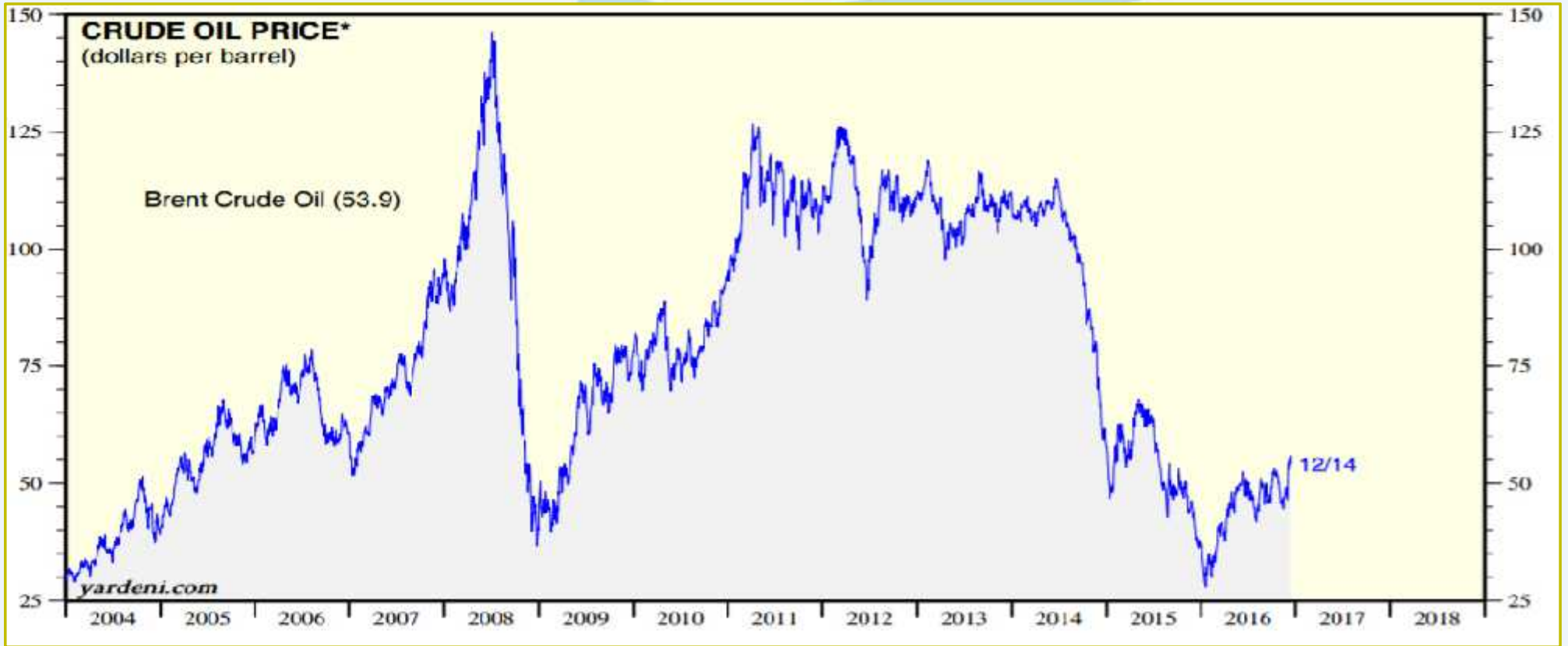
- Arama – Üretim Sektörü
- Doğal Gaz Piyasası

PETFORM Üyesi 56 Enerji Şirketi

- AKENERJ
- AKMERCAN ENERJ
- AKFEL
- AKSA
- ALADDIN MIDDLE EAST
- ANGORAGAZ
- AVRASYA GAZ
- AYGAZ
- BATI HATTI GAZ
- BORDRILL SONDAJ
- BOSPHORUSGAZ
- BP
- CENG Z ENERJ
- CHEVRON
- ÇALIK ENERJ
- DEM RÖREN EGL
- DO AL ENERJ
- ED SON
- EGEGAZ
- ENERCO ENERJ
- ENERJ SA
- ENERYA
- ENGIE
- ERDGAZ
- EWE ENERJ
- EXXONMOBIL
- GENEL ENERGY
- GLOBAL MADEN
- GÜNEY YILDIZI PETROL
- HATTU A ENERJ
- IBS RESEARCH
- K BAR ENERJ
- L MAK ENERJ
- MARSА ENERGY
- MET ENERJ
- NATURGAZ
- NATURELGAZ
- OMV
- PALMET ENERJ
- PERENCO
- RWE & TURCAS GÜNEY ELEKTRİK
- SCHLUMBERGER
- SHELL ENERJ
- SOCAR
- ECAM ENERJ
- TBS PETROL
- TEKFEN N AAT
- TEM
- THRACE BASIN
- TORUNLAR ENERJ
- TOTAL
- TRANSATLANTIC
- TURCAS
- VALEURA ENERGY
- VOLT ENERJ
- ZORLU ENERJ

Ham Petrol Fiyatlarındaki Değişim

Kaynak: Yardeni Research

Yerli Ham Petrol Üretiminin Türkiye Ekonomisine Yaptığı Katkı (2004 – 2015)

Tarih	Üretim Miktarı (Milyon Ton)	Yıllık Ortalama Brent Petrol Fiyatı (varil/USD)	Yerli Üretim Sağladığı Parasal Katkı (milyar USD)
2004	2,7	38,2	1,5
2005	2,2	55,8	2,5
2006	2,1	66,8	2,9
2007	2,1	74,6	3,2
2008	2,1	97,6	4,1
2009	2,4	64,0	3,0
2010	2,4	80,6	4,0
2011	2,3	112,2	5,3
2012	2,2	111,5	5,2
2013	2,3	108,4	5,2
2014	2,4	97,5	4,7
2015	2,5	49,9	2,4
TOPLAM			44

Kaynak: PİGM, Ekonomi Bakanlığı

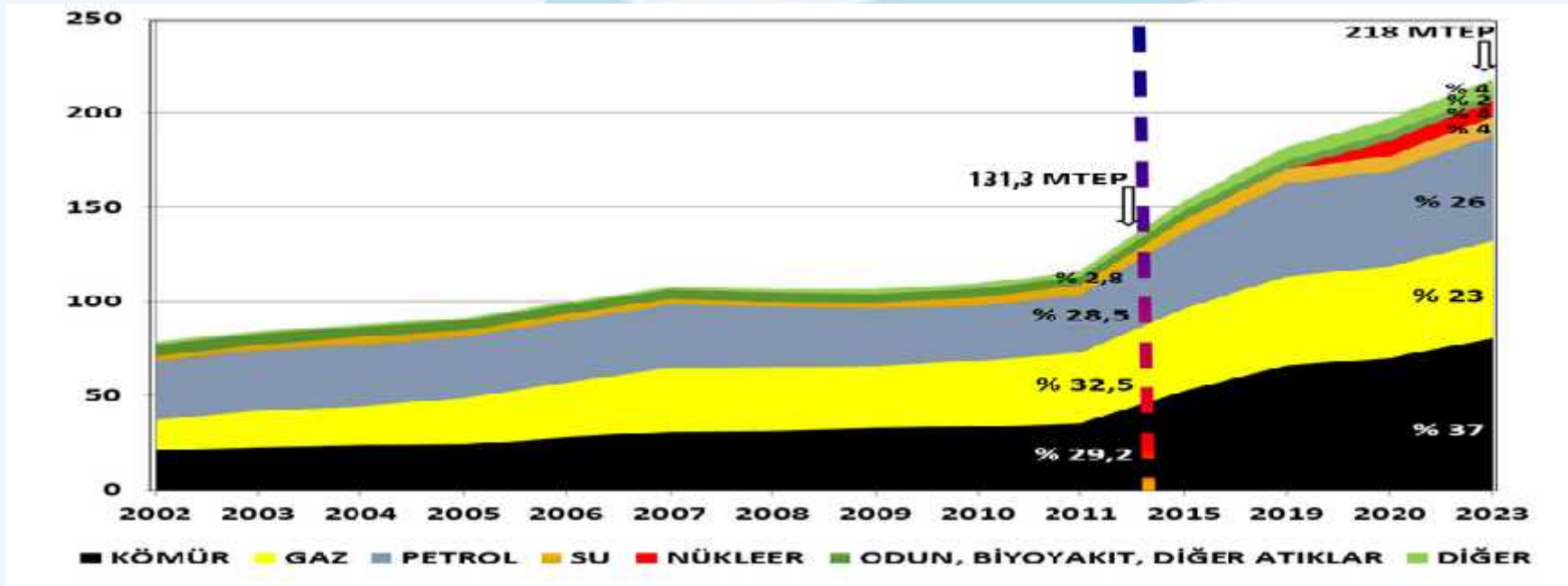
Yerli Doğal Gaz Üretiminin Türkiye Ekonomisine Yaptığı Katkı (2004 – 2015)

Tarih	Üretim Miktarı (Milyar Metreküp)	Yerli Üretimın Sağadı ı Parasal Katkı (Milyon USD)
2004	0,707	123,0
2005	0,896	200,2
2006	0,906	241,9
2007	0,893	295,3
2008	1,0	432,4
2009	0,729	254,6
2010	0,725	151,8
2011	0,793	143,1
2012	0,664	131,4
2013	0,561	176,3
2014	0,502	89,1
2015	0,398	45,9
TOPLAM		2,285

Kaynak: PİGM, BOTAŞ, Ekonomi Bakanlığı

Türkiye'nin Enerji Görünümü (2015)

Türkiye'nin 123,9 milyon ton petrol e de eri olan birincil enerji arzında do al gaz % 32,5 ile birinci sırada yer alırken, kömür % 29,2 ile ikinci sırada, petrol ise %28,5 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin Genel Enerji Dengesi (1990 – 2015)

	1990	2015	De i im
Toplam Enerji Talebi (milyon ton p.e.)	52.9	131,3	118%
Toplam Yerli Üretim (milyon ton p.e.)	25.6	32.9	26%
Toplam Enerji thalatı (milyon ton p.e.)	30.9	92.3	192%
Yerli Üretimin Toplam Talebi Kar ılama Oranı	48%	28%	- 42%

Kaynak: ETKB

Ülkelere Göre Ham Petrol İthalatı (2011 – 2015)

(bin milyon ton)	2011	2012	2013	2014	2015	Toplamdaki Payı (2015)
İran	9.287	7.561	5.256	5.194	5.587	22 %
Irak	3.071	3.739	6.000	5.482	11.409	45 %
Suudi Arabistan	1.965	2.823	2.754	2.014	2.379	9,2 %
Rusya	2.131	2.113	1.462	606	3.102	12,4 %
Kazakistan	1.186	1.414	1.545	1.525	657	2,6 %
Diğer	0,452	1,835	1.537	2,566	1,925	8,8 %
Toplam	18.092	19.485	18.554	17,477	25,064	

Kaynak: EPDK

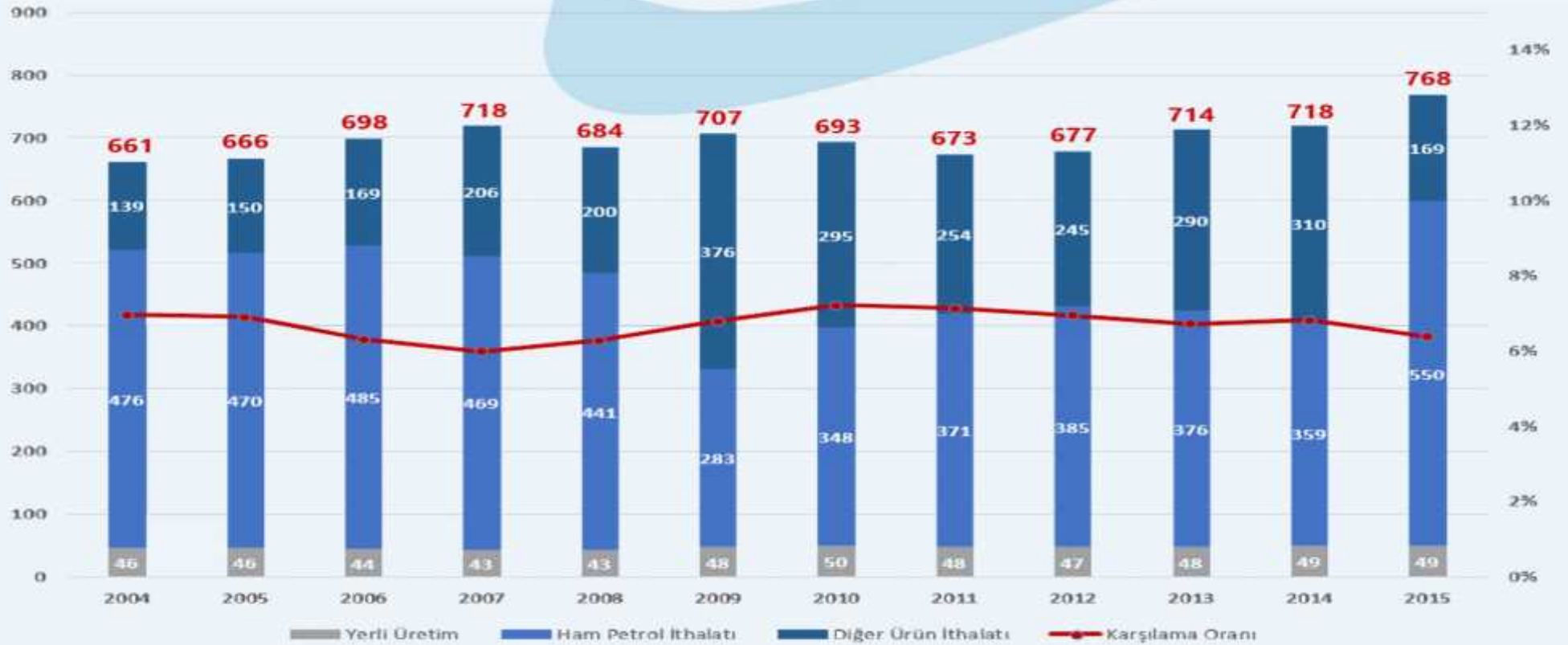
Enerjinin Türkiye'nin Toplam İthalatındaki Payı (2010 – 2015)

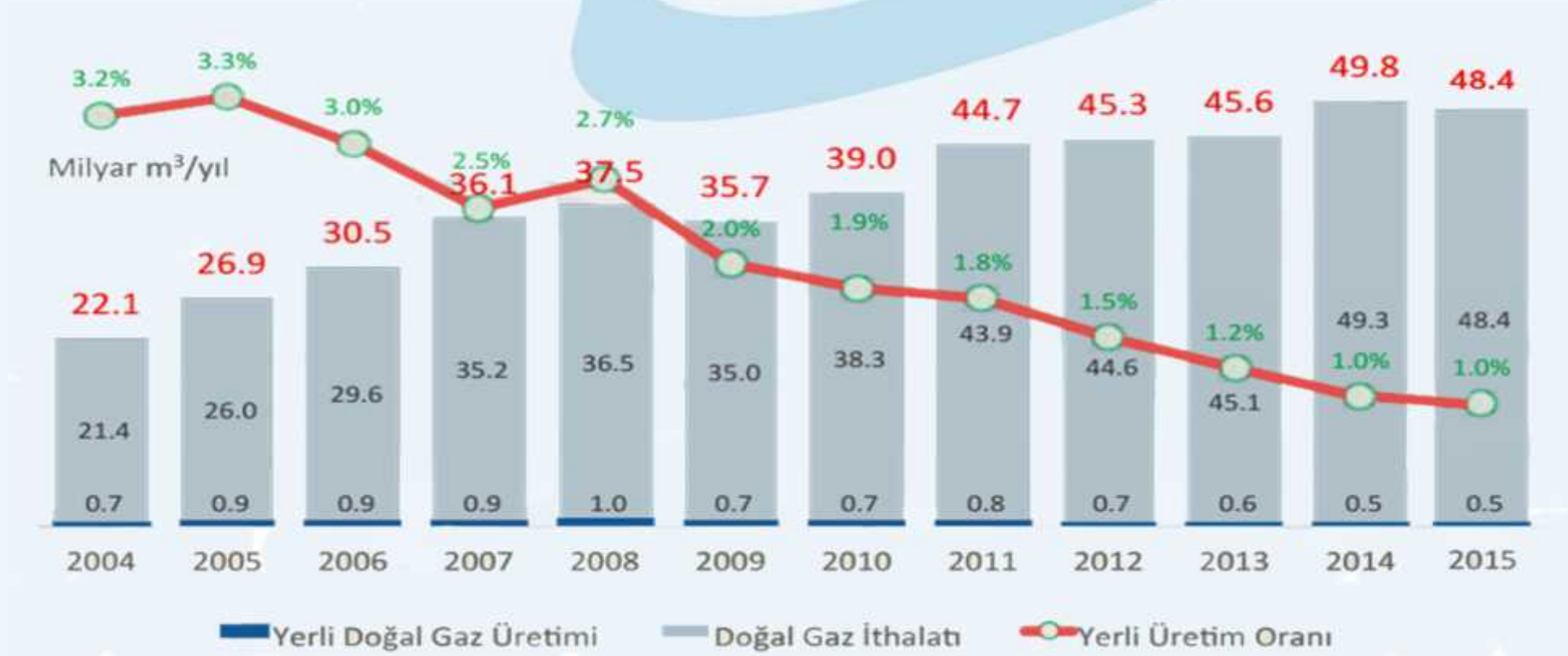
(milyar USD)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ham Petrol & Petrol Ürünleri	20,6	29,2	31,5	29,4	27,1	17,7
Doğal Gaz	14,1	20,2	23,2	21,2	23,1	16,1
Kömür	3,3	4,1	4,6	4,3	4,6	4
Toplam Enerji İthalatı	38,5	54,1	60,1	55,9	54,8	37,8
Türkiye'nin Toplam İthalatı	185,5	240,8	236,5	251,6	242,1	207,2
Enerji'nin Türkiye'nin İthalatı İçerisindeki Payı	%18,7	%20,5	%23,1	%22,2	%22,6	%18,2

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Türkiye'nin Petrol Tüketimi & Yerli Üretim (2004 – 2015)

Türkiye'nin Doğal Gaz Arzı & Yerli Üretim (2000 – 2015)

Kaynak: PİGM

Özel Sektör Yatırımları (2002 – 2015)

Milyon \$

1200

1000

800

600

400

200

0

2004

2005

2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

Kaynak: PİGM

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

1. Teşvikler - 1

- Ekonomi Bakanlığı teşvik sisteminde Genel Teşvik Uygulamaları, Bölgesel Teşvik Uygulamaları, Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki ve Stratejik Yatırımların Teşviki olmak üzere dört ana başlık bulunmaktadır.
- Arama – Üretim şirketleri Genel Teşvik Uygulamaları kapsamında arama faaliyetlerinde KDV istisnasından, hem arama hem üretim için ise Gümrük Vergisi istisnasından yararlanmaktadır.

ÖNERİ

Bölgesel Teşvik Uygulamaları, Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki ve Stratejik Yatırımların Teşviki ana başlıklarında yer alan ve arama ve üretim faaliyetlerine olumlu etkilerinin olacağını düşündüğümüz **Vergi indirimi, Sigorta Primi veren Hissesi Desteği, Yatırım Yeri Tahsisi, Faiz Desteği** kalemlerinden petrol ve doğal gaz arama ve üretim sektörü oyuncularını da yararlanabilmelidir.

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

1. Teşvikler - 2

6491 Sayılı Türk Petrol Kanunu'nun 26. Maddesi'nde (Madde 26 – 1) «**Petrol hakkı sahipleri tarafından gerçekleştirilecek yatırımlara verilecek teşvikler Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.**» ifadesi yer almaktadır.

ÖNERİ

Bakanlar Kurulu kararı ile 19 Haziran 2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar'a a a idaki paragrafın eklenmesi:

Ham petrol ve doğalgaz, arama ve üretim yatırımları (6491 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine tabii olan yatırımcılar) hangi bölgede yatırım yaparsa yapsın altıncı bölgede uygulanan bölgesel desteklerden faydalanabilirler.

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

1. Teşvikler - 3

Üretimi arttırmak için yerli üretimin fiyatlandırma metodolojisinde üretici lehine revizyon yapılması talep edilmektedir;

ÖNERİ

5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nda yer alan Fiyat Oluşumu (Madde 10) maddesine aşağıdaki ifadenin eklenmesi;

- Üretimi yapılan yerli ham petrole emsal olarak, *30 API ve daha hafif petroler için Arab Light (34 API) petrolünün*, 26 API ve daha hafif petroler için Arab Medium (31 API) petrolünün, 26 API den daha ağır petroler için Ras Gharib (21.5 API) petrolünün otuz gün vadeli fiyatları esas alınır ve yerli ham petrol ile emsal alınan petrol arasındaki gravite farkının fiyat bakımından değerlendirilmesinde (...)

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

1. Teşvikler - 4

Ham petrol fiyatları ve bölgesel sorunlar sebebi ile son bir yılda ciddi şekilde gözlemlenen faaliyet düşüşleri nedeniyle iş gücü kaybı ve istihdamda azalma olmuştur.

ÖNERİ

- Devlet Hissesi hesaplamalarının **kuyu başı fiyatı** üzerinden yapılması.
- İş gücü kaybının ve istihdamda azalmanın engellenmesi için SGK primlerinin şirketlerden alınmaması.

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

1. Teşvikler - 5

Arama – Üretim faaliyetlerinin arttırılmasına yönelik finansal destek sağlanması adına;

ÖNERİ

- *Arama – Üretim yatırımları için Kamu Bankaları tarafından düşük faizli ve uzun vadeli kredi imkanı sağlanması,*
- *Üretim ekipmanlarının ithalatının KDV'den muaf tutulması,*
- *Faaliyetler süresince kullanılan elektrik enerjisinin daha ucuza temin edilmesi veya devlet tarafından sübvansede edilmesi,*
- *Yabancı sermayeli petrol arama şirketleri açısından yurtdışından sermaye olarak gelen tutarlara ilişkin kur farklarının gider yazılması veya yatırım teşviki olarak kurumlar vergisi matrahından indirim sağlanması.*

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

2. Uygulama Sorunları

- 6491 Sayılı Türk Petrol Kanunu

Ruhsat Ba vurularında, Birle me ve Devralma gibi durumlarda Türk Petrol Kanunu'nda yer alan süreler dahilinde cevap alınamaması.

Ruhsat Ba vurularında, Birle me ve Devralma gibi durumlarda bürokratik nedenlerden ötürü Kanun'da yazılı olan süreler içerisinde irketlere geri dönü yapılamamaktadır. Sürecin belirtilen sürelerde tamamlanması talep edilmektedir.

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

2. Uygulama Sorunları

- **6491 Sayılı Türk Petrol Kanunu**

İletme Ruhsatına İlişkin Madde 8 – (4)'de «İletme Hakkı süresi sona eren sahalar, İletme ruhsatı verilmek üzere müzayedeye çıkılmadan önce TPAO'ya sorar» ifadesi yer almaktadır.

ÖNERİ

Liberal piyasa ilkeleri ile uyumlu olmayan bu yaklaşımdan vazgeçilerek süresi dolan lisans alanlara yönelik uygulamaların Birleşik Krallık örneğinde olduğu gibi daha teknik ve liberal yaklaşımlarla düzenlenmesi önerilmektedir.

Özel Sektör Yatırımcılarının Gözünden Temel Sorunlar

3. Mücbir Sebep

Özellikle ülkemizin Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde devam eden terör olayları ve güvenlik sorunlarından ötürü petrol hakkı sahibi şirketler ruhsatlarının getirdiği yükümlükleri yerine getirmekte güçlük çekmekte ve bu sebepten ötürü hak kaybına uğramaktadır. Petrol Kanunu'nun mücbir sebeplere ilişkin 16. Maddesi, mücbir sebepleri oldukça sınırlayıcı bir biçimde ele almaktadır. Bununla birlikte mücbir sebeplere ilişkin deklere edilmiş ne şekilde yapılacağı ve petrol hakkı sahibinin hangi taleplerde bulunacağı da, maddede belirlenmemektedir.

ÖNERİ:

Petrol Kanunu'nun 16. Maddesinin; mücbir sebep hallerinin tek tek sayılmadığı, önlenemez ve öngörülemez nitelikte olup, yükümlülüklerin yerine getirilmesini engelleyecek şekildeki olayların mücbir sebep teşkil edeceğini, bu çerçevede petrol hakkı sahibinin; gerekli belge ve açıklamaları sunmasıyla ruhsatı altındaki hak ve yükümlülüklerinin ertelenmesi, askıya alınması veya yükümlülüklerinin ortadan kaldırılmasını talep edebileceğini ve bu konuda karar verme yetkisinin yalnızca PGM'e ait olacağını, PGM'in bu kararı, mücbir sebebin başkaları tarafından belgelendirilmesini talep etmeksizin, belirlenen süre içinde vermemesi halinde petrol hakkı sahipleri başkalarının kabul edilmiş sayılacağına dair prensipleri içeren yeni bir mücbir sebep maddesi önerisinin sunulması.

Diğer Çözüm Önerileri

1. İnsan kaynağımızın geliştirilmesi, milli know-how ve sermayemizin derinleştirilmesi için, özel sektörün de katkılarıyla uzun vadeli **Türkiye Petrol Aramacılığı Politikası**'nın geliştirilmesi
2. Sektörün ihtiyaç duyduğu daha etkin bir yönetim ve denetim mekanizması için, ETKB bünyesindeki yeni yapılanmada **PİGM'in kalifiye işgücü ve mali açıdan güçlendirilmesi**
3. Mevzuatın, muhtemel yatırımları beklenti olarak en büyük potansiyele sahip olabileceğimiz **offshore blokları ve konvansiyonel olmayan kaynaklara** yönlendirecek şekilde revize edilmesi
4. **PİGM arşivlerinin**, şeffaflık ve rekabetçilik açısından kurum bünyesinde kurulacak modern ve dijital bazlı yeni sisteme aktarılması ve **Data Room** realitesi altında ücret karşılıklı potansiyel oyunculara sunulması
5. Sektörün know-how yoğun karakteristiği nedeniyle, **yabancı personel istihdamında** diğer sektörlerle aynı prosedürlere tabi olunmaması
6. Sektörün çalışmaları göz önüne alınarak rotasyonlu çalışmanın uygulaması için gerekli düzenlemelerin yapılması ve bu şekilde, **hafta sonu ve gece çalışmasının** mümkün kılınması

PETFORM

Iginiz için te ekkür
ediyoruz